

Tsgħa ta lwi ɲa La Hebru

Gwadgamata Lazglafta nda ma Zwanjani

¹ Manda ghalya ná, nda kďa fitika Lazglafta ta gwadganatá dzidzíha mu nda ta tvi kavghakavgha nda ma wa la anabi. ² Ama ndanana, nda ma Zwanjani ta gwada Lazglafta ta gwada nda amu. Ma fitika zlagiginja Lazglafta ta ghəŋa haďik* ná, nda tsa Zwanjani ya zlagiginj tsi. Tsa Zwanjani ya guli fanagha tsi ta ga mgham ta ghəŋa inda skwi. ³ Tsa Zwanjani ya ta mara glakwa Lazglafta. Manda va nzakwa Lazglafta ya ná, manda va tsaya nzakwa tsatsi guli. Nda ma mbrakwa gwadani ɲanata tsi ta inda skwi ta ghəŋa haďik. Tahula kďintani ta magatá slna ghuďintá dmakwa mnduha, ka nzatá tsi ta luwa nda ga zeghwa Lazglafta† ya ta ga mgham ta ghəŋa inda skwi.

Mal Yesu ka inda duhwalha Lazglafta

⁴ Mantsa ya kəl tsa Zwanjani ya ka malaghutá duhwalha Lazglafta, manda va hgu ya vlanj tsi ka malaghutá ɲa tanj ya. ⁵ Haď duhwala Lazglafta ya ta kďa walanja Lazglafta ta mnanata kazlay: «Kagha ná, Zwanjani da ka, nda nza yu ka Da gha daga gita» kə'a wa. Haď ya guli ta kďa walanja tsi ta mnanata kazlay: Dza'a nzakway yu ka Da gha,

* **1:2** Ngha ta Yuh. 1:3. † **1:3** Ngha ta Zab 110:1.

dza'a nzakway kagha ka Zwanja da† kə'a guli wa.

⁶ Sana skwi guli, ma fitika dza'a Lazglafta ghunagatá kɗakwa Zwanjani da ghəŋa haɗik, ka'a mantsa: «Ka tsəlba inda duhwalha Lazglafta ta tsəlbu ŋani,» ka'a.

⁷ Ama wya ka'a mnata ta ghəŋa duhwalani: «Gwal ksihatá slna hahəŋ, ŋa nanaftá həŋ manda falak,

ŋa nzakwa taŋ manda ghanika vu,» § ka'a.

⁸ Ŋa Zwanjani ya, wya ka Lazglafta mnata ta ghəŋani:

«Dughurukwa ga mghama gha Lazglafta ná, nda nza ŋa kɗekedzeŋ. Dafa ga mghama gha ná, nda nza ŋa ga mgham ta ghəŋa mnduha nda tvi tɗukwa.

⁹ Skwiha tɗukwatɗukwa ta zɗəgaghatá kagha, ɗva a kagha ta ghwadaka skwiha wa. Tsaya kəl Da gha Lazglafta ka pghaghaghatá rɗa zɗaghaftá ŋuɗuf,

ka ɗvutá tsi ta kagha ka malaghutá graha* gha,» ka'a.

¹⁰ Ka'a guli:

«Kagha ná, Mgham ka.

Ma zlraftani, kagha ta magaftá ghəŋa haɗik.

Luwa guli ná, magatá slna dzva gha ya.

¹¹ Inda tsa skwi ya ná, dza'a hərdú hərdá həŋ.

Ama kagha ná, nda nza kagha ŋa kɗekedzeŋ.

Tsa haɗik ya nda luwa tani ná,

dza'a haluhala həŋ manda halakwa lgut.

¹² Manda ya ta mbsafta lu ta lgut ya,

† **1:5** Ngha ta Zab 2:7 nda 2 Sam. 7:14. § **1:7** Aya. 6:7. Vrafta ta zlahu 32:43 nda Zab 104:4. * **1:9** Aya. 8:9. Ngha ta Zab 45:7-8.

manda tsaya dza'a mbsafta ka ta hən.
Dza'a mbəḏavafmbəḏa hən, manda ya ta
mbəḏavafta lgut.

Ama kagha, manda va tsa nzakwa gha ya ná,
manda va tsaya ka, haḏ kḏavakta† nzakwa gha
wa.»

¹³ Ta walaŋ a Lazglafta ta mnanatá ya dər turtuk
mataba duhwalhani kazlay:

«Sawi nzata nda ga zeghwa ḏa,
dza'a pghapgha yu ta ghumaha gha
ŋa nzakwa taŋ ka skwata pgha səlahat‡ gha» kə'a
wa.

¹⁴ Duhwalha Lazglafta ná, sulkumha ta maganatá
slna ta Lazglafta, ta ghwanu lu ta hən ŋa katanjá
gwal ta nzakway ŋa mutsa mbaku ya.

2

Mbaku ta fərtuta katakata

¹ Tsaya tama ná, nda ra ka sganaghata mu ta
maga ḏasuwa nda skwi ya snaŋ mu, kada kwala
mu ta zwaḏuta ma tvi. ² Tsa gwaḏa si ta mnə
duhwalha Lazglafta* ghalya ya ná, nda mbra nza-
kwani. Inda gwal ta kwal kul klaftá tsa gwaḏa ya
ka gwaḏa, ka kwalaghutá snata ná, mutsafmutsa
hən ta guma ya ta ranjá hən. ³ Ka si mantša ya
tsi, waka amu dza'a ndapta ma tsa guma ya, ka si
kwalaghukwala mu ta tsa glakwa glakwa mbaku
ya tama? Wya tinəl Mgham Yesu ta mna tsa gwaḏa
ta mbaku ya tama, ka sgamaghatá gwal ta sanaŋtá
tsa gwaḏa ya guli kazlay: Kahwathwata tsa gwaḏa

† **1:12** Aya. 10:12. Zab 102:26-28. ‡ **1:13** Ngha ta Zab 110:1.

* **2:2** Duhwala Lazglafta si ta kla lwa Lazglafta ghalya Slna gwal
ghunay 7:53.

ya kə'a. ⁴ Ka nlanaghatá Lazglafta kaghəṇani guli ta tsa gwaḍa tan ya, nda ma maga n̄izlaha, nda ma skwiha ka mandərmimi,[†] nda mazəṁzəṁha kavghakavgha. Dəganafha Sulkum nda ghuḍa ta slna ta mnduha ṇa maga skwiha kavghakavgha manda ya kumaṇ tsi guli.

Mndu ya ta hla mnduha da mbaku

⁵ Mantsa ya ná, duhwalhani a vlaṇ Lazglafta ta ga mgham ta ghəṇa zamana ta sagha ta mnə mu ya wa. ⁶ Katək ná, wya ka sana mndu vindafta ma deftera Lazglafta:

«Sanawu mndu ka ka ní Lazglafta kəl ka ka havapta ka tsatsi.

Sanawu mnda səla kəl ka ka nghapta ka tsatsi na?

⁷ Aṇ mndani, vraganavgha ka gudzekw ṇa fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta.

Tahula tsa, ka fanaghatá ka ta glaku nda sgit.

⁸ Ka vlaṇtá ka ta ga mgham[‡] ta ghəṇa inda skwi demdem,» ka'a.

Ka vlaṇtá Lazglafta ta ga mgham ta ghəṇa inda skwi, ka lu ya ná, haḍ sana skwi kul haḍ tsi ta ga mgham ta ghəṇani nda tsaya wa. Aṇ mndani, ta ngaha a mu karaku kazlay: Ta gay mndu ta mgham ta ghəṇa inda skwi kə'a wa. ⁹ Tsa mndu vragana lu ṇa fitik kwitikw mista duhwalha Lazglafta ta nzakway ka Yesu ya nghan amu. Ka vlaṇtá Lazglafta ta glaku, nda sgit ta ghəṇa vəl mtutani, ka ghuytá ḍaṇwa. Mantsa ya tama, ma zdakatahuda Lazglafta ná, ka ṇa inda mndu ḍaṇta tsi ta mtaku.

[†] **2:4** Ngaha ta Markus 16:17-18, 20, 5:12. [‡] **2:8** Aya. 6:8. Ngaha ta Zabura 8:5-7.

¹⁰ Inda skwi ná, Lazglafta ta magafta. Ka ɲani nzakwani guli. Mantsa, ka ɗvaftá Lazglafta ta payaftá Yesu nda ma ghuya ɗañwa ya ghuyə tsi, kada mutsafta ndəghata mnduha ta nzaku ka zwanani, ɲa hlayni ta həŋ da glakwani. Yesu tsa mndu dza'a hla həŋ da mbaku ya.

¹¹ Tsa mndu ta ghuɓa mndu ya nda tsa gwal ghuɓiŋ lu ya tani ná, ma da turtuk həŋ. Tsaya tsa kwal hula ksantá Yesu ka hga həŋ ka zwanamani ya. Ka'a nda Lazglafta mantsa:

¹² «Dza'a mnaɲmna yu ta hga gha da zwanama ɗa. Dza'a zləzlvay yu ta hga gha mataba tskata mnduha,§» ka'a.

¹³ Ka'a guli mantsa:

«I'i ná, nda fa ghəŋa ɗa dar ka ɲa Lazglafta,» ka'a.
Ka'a guli na:

«Wana yu kawadaga nda zwaniha ya vliha*
Lazglafta,» ka'a.

¹⁴ Tsa zwaniha mnə tsi ya ná, mnda səla həŋ demdem. Ka nutá Yesu ka ghəŋani guli ka mnda səla manda va hahəŋ, kada laviŋta tsi ta mtuta, ɲa nanatá halaway ta ɲanatá mbrakwa mtaku ya, ka mbegi. ¹⁵ Mantsa ya magata Yesu, ɲa zlu'agaptá həŋ ta gɗata ta nzaku ma zləŋa mtaku ya ta niŋtá həŋ ka vu'ani ya. ¹⁶ Mantsa ya nzakwani, duhwalha Lazglafta a sa tsi da katanɲa wa. Zivra Abraham† ya sa tsi da katanɲa. ¹⁷ Tsaya tama kəl tsi ka nzakway ka skwi nda ra ka nutani ka gra vgha nda zwanamani, kada nzakwa tsi ka mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta. Tsatsi ná,

§ 2:12 Ngha ta Zabura 22:23.

* 2:13 Ngha ta Isaya 8:17, 18.

† 2:16 Ngha ta Isaya 41:8-9.

dagala tawa hidahida da tsi, nərma ya ma slna Lazglafta, ɲa platá dmakwa mnduha.† 18 Ndanana tama, laviɲlava ta katanťá gwal ta dzəghu hal-away, kabga dzghanɲdzgha lu ta tsatsi ka ghəɲani, ka ghuyanaptá ɗaɲwa.

3

Yesu mali ta ghəɲa Musa

1 Mantsa tama zwanama, kaghuni gwal hgan Lazglafta ɲa nzakw ka ɲani, fafwa ndana ghuni ta Yesu ghunatá mnda Lazglafta, ka mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ya. Tsatsi tsa zlgħaf mu ta mnə mu banluwa ya. 2 Yesu ná, Lazglafta ta zbafta ɲa maga tsa slna ya. «Ka nzaku tsi ka nərma mndu ma tsa slna ya, ma nzakwani da Lazglafta manda va ɲa Musa, ma magayni ta slnani ɲa inda gwal ma həga Lazglafta* ya.» 3 Mal mndu ta ba həga ta vlaɲta lu ta sgit ɲani, ka vərda tsa həga ya. Mantsa ya ná, ɗina ka vlaɲťá glaku ta Yesu ka malaghutá ɲa Musa. 4 Inda həga ná, mndu ta bafta. Mndu ta baftá inda skwi guli ná, Lazglafta ya. 5 Musa ná, nərma mndu ya ma slna si ta magə tsi ma inda həga Lazglafta. Slənani ná, mnanaɲťá mnduha ta skwiha má dza'a mnə Lazglafta ya. 6 Kristi ná, zwan ta nzanaghata ta ghəɲa həga ya. Amu tsa həgani ya, ka gɗanagɗa mu ta ɲanatá zlgħay nda ɲudufa mu, ka ghərɓay mu ta ghərɓaku ma fatá ghəɲa mu.

Mbi'a vgha fana Lazglafta ta mnduhani

† 2:17 Ngha ta Livitik. 4:20, 26, 35 nda 16:6, 10, 11. * 3:2 Ngha ta Mbsak 12:7 nda skwi ya vindiɲ lu mistani ɲa ɲanata.

⁷ Tsaya tama kəl Sulkum nda ghuḅa ka mnay kazlay:

«Gita, ka nda sna kuni ta lwani,

⁸ yaha kuni tənanaftá ghəṇa ghuni manda ṇa dzidzíha ghuni,

ta sli'anaftá gwada ma fitika dzəghanta tan ta Lazglafta ma mtak ya.

⁹ Ka Lazglafta ná, kulam nda nghanṭa tan ta ṇərma skwi magə yu ṇa tan ma vaku fwad mbsak ná,

ka dzəghihatá həṇ.

¹⁰ Tsaya tama kəl yu ka gaftá sidi nda həṇ.

Ka yu mantsa:

“Ta dza’a ta kəma ta kəma həṇ nda ghwadaka ndanu,

sna a həṇ ta skwi ta kumə yu da həṇ wa.”

¹¹ Ma tsa gatá sida ḁa ya ná, wadawada yu,

had həṇ dza’a walanṭá lami da tsa vla mbi’a† vgha payanaf yu ta həṇ ya wa,» ka’a.

¹² Dasuwa ka kuni zwanama ḁa, yaha ya dər turtuk mataba ghuni da nzata nda ghwadaka ṇuduf ka zlanavatá Lazglafta ta vla hafu ya. ¹³ Ta hgay Lazglafta ta kaghuni «gita» guli. Mbruvuswa vgha ghuni inda fitik, kada kwala dmaku nanaghatá kaghuni, da tənanaftá ya dər turtuk ma kaghuni ta ghəṇ. ¹⁴ Amu ná, graha Yesu Kristi mu ka ṇanaṇa mu his his dzvu ta kahwathwata fatá ghəṇ ya mutsaf mu daga tanṭan ya.

¹⁵ Wya ka lu mnata daga ghalya:

«Gita, ka nda sna kuni ta lwani,

† **3:11** Aya 7-11, Zabura 95:7-1.

yaha kuni tənanaftá ghəŋa ghuni, manda ŋa dzidziha ghuni ta sli'anaftá gwada nda tsi† ya.»

¹⁶ I wa tsa mnduha ta snanťa lwa Lazglafta ka sli'anaftá həŋ ta gwada nda tsi ya na? Tsa gwal ta sabə ta hadika Masar hlagap Musa ta həŋ ya a ra?

¹⁷ Ta ghəŋa i wa ta ga Lazglafta ta sidi ma tsa vaku fwad mbsak ya guli na? Ta ghəŋa tsa gwal ta gatá dmaku ka rwutá həŋ ma mtak ya a ra? ¹⁸ Ŋa i wa wadata tsi kazlay: Had həŋ dza'a walanťa lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf tsi ta həŋ ya wu kə'a ya na? Ŋa tsa gwal ta sli'anaftá§ gwada ya a ra? ¹⁹ Nda ngha mu ná, traptra ta həŋ ta lami da tsa vla mbi'a vgha payanaf lu ta həŋ ya, kabga kwalaghuta tan ta zlghafta.

4

¹ Tshala tamafta Lazglafta ta imi ta sləmən ka-zlay: Dza'a laviŋlava kuni ta lami da vla mbi'a vgha ya payaghunaf yu kə'a ya, dasuwa ka kuni tama, da pdaghutá sani dər turtuk mataba ghuni ka kwal lami. ² Guli ná, mnamamna lu ta Lfida Gwada manda va ya mnana lu ta dzidziha mu ghalya. Ama katan a tsa gwada mnana lu ta həŋ ya dekdek wa. Manda snanťa tan ta tsa gwada ya, ka kwalaghutá həŋ ta zlghafta nda ŋudufa tan. ³ Amu gwal ta zlghaftá tsa gwada ya dza'a lami da tsa vla mbi'a vgha ya. Ka Lazglafta mnata na:
«Wadawada yu ma gatá sida da:

† **3:15** Zabura 95:7-8, manda ya mnaf gwada Grek ŋa ghalya mnafta lu. § **3:18** Aya 16-18: Ngha ta Mbsak 14:1-35. Aya 18: Zabura 95:11.

Dza'a nghay yu ka waka hən dza'a lami da tsa vla mbi'a vgha* si payanaf yu ta hən ya,» ka'a. An mndani, kđĩkđa ta magatá slna daga ma zlrasta ghəŋa hadik. ⁴ Ka lu mnata ma sana vli ma deftera Lazglafta ta ghəŋa mandəfáŋa fitik na: «Bađu mandəfáŋa fitik mbi'apta Lazglafta ta vghani ma inda slnani†,» ka'a. ⁵ Ka'a guli manda va ya ghada tsi ta mnata na: «Had hən dza'a walaŋtá lami da tsa vla mbi'a vgha‡ ya si payanaf yu ta hən ya wu,» ka'a. ⁶ Tsa gwal ta snanta tanŋa ta tsa Lfida Gwada ya ná, lamə a hən wu, kabga kwalaghuta tan ta snanatá gwada Lazglafta. Tsaw nda ghada fata Lazglafta kazlay: Dza'a lamla sanlaha kə'a guli. ⁷ Tsaya tama kəl tsi ka tsəglaftá sana fitik ta nzakway ka «gita». Di'in fitik tahula tsa, ka mniginŋtá tsi ta tsa gwada ya nda ma wa Dawuda, ta slanaghata lu ta vindatani: Gita, ka snanŋsna kuni ta lwani, yaha kuni da tənanaftá ghəŋa§ ghuni kə'a ya.

⁸ Ka si má va bhadanam bha Dzesuwa ta hən da tsa vla mbi'a vgha* ya ná, má mnəgla a Lazglafta ta gwada ta tsa sana fitik ya wa. ⁹ Tsaya tama ná, ta mamu tsa mbi'a vgha ya ŋa mnduha Lazglafta manda va tsa fitika mbi'a vgha bađu mandəfáŋ ya. ¹⁰ Mndu ya ta lami da vla mbi'a vgha ya payaf Lazglafta ya ná, ta mbi'a vgha tsatsi guli ma ŋani ma slna manda mbi'apta mbi'ap Lazglafta ma ŋani ya guli. ¹¹ Tsaya tama ná, ŋavamaŋa ka

* 4:3 Ngha ta Zabura 95:11. † 4:4 Zlrasta 2:2. ‡ 4:5 Zabura 95:11. § 4:7 Zabura 95:7-8, manda ŋa gwada Grek ŋa ghalya mnaf ta lu. * 4:8 Ngha ta Vrafta ta zlahu 31:7, Dzesuwa 22:4.

lama mu da tsa vla mbi'a vgha ya. Dasuwa ka mu da kwalaghutá mu ta snanatá gwada Lazglafta, manda tsa ɲa dzidzíha mu ya.

¹² Gwada Lazglafta ná, nda hafu mida, mbrum-bra katakata guli. Zuza ka malaghutá wa limay his his. Lavinɲlava ta zlagadamta da ɲuduf, nda vla nzugu tani dikw da dúdzi. Nda sna ta dgaptá skwi ta daslu mndu, nda skwi ta ndanu tsi tani.

¹³ Had sana skwi ta difaghuta ta wa ira Lazglafta wa. Nzidid hɲɲ demdem ta wa irani. Nda ngha irani ta inda skwi demdem. Dza'a mnay mu ta inda skwi ta kəmani.

Yesu mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta

¹⁴ Tsəhala mamu mu nda mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ta hemanata, ta nzakway ka Yesu Zwanɲa Lazglafta, ta ɓhadafta ta luwa da Lazglafta ya, sladafmaslada dar ta zlghay nda ɲudufa mu. ¹⁵ Mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ya nda hta mbrakwani ka su'a skwi kawadaga nda amu ma hta ta mbrakwa mu a ɲa amu wa. Katək ná, dzghaɲdzgha lu ta mala mu ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta manda va amu, ama ga a tsatsi ta dmaku wa. ¹⁶ Ka si mantsa tsi tama, gavanamavagava nda fatá ghəɲ ta Lazglafta, tsatsi ta vla zdakatahudi, ɲa tawatani ta hidahida ta amu, ɲa vlamatani ta zdakatahudani ɲa katamata ma fitik ya nda ra.

5

¹ Inda mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta ná, mataba mnduha zabapta lu. Slna tan ná, ɲa maganatá slna ta Lazglafta da manaka tan ya, ɲa vla skwi nda pla ghəɲ ɲa Lazglafta ta ghəɲa dmakwa

mnduha. ² Tsa la mali ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta ya ná, nda sna hahəŋ ká həŋ dza'a maga skwi dīna ŋa gwal kul snəŋtá maga skwi dīna, ta maga dmaku, kabga wanafwa skwiha ta hta mbraku ta tsatsi guli. ³ Tsaya tama dza'a kəl tsatsi ka pla ghəŋ ŋa Lazglafta, ta ghəŋa dmakuhani*, ta ghəŋa dmakuha mnduha yeya a wa. ⁴ Had mndu ta klaftá tsa glaku ŋa nzaku ka mali ta ghəŋa gwal maga slna Lazglafta ya ka fanaghatá ghəŋani wa. Lazglafta ta hgan̄ta manda ya hgan̄ tsi ta Haruna.

⁵ Manda va tsaya Kristi guli, tsatsi a ta fanaghatá ghəŋani ta nzaku ka mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta wu, ama Lazglafta ta nzakway ka Da ta mnay ŋani kazlay:

Kagha ná, Zwan̄a dā ka,
nda nza yu ka Da gha gita kə'a.

⁶ Ka'a ta mnay ma sana vli guli na:

«Kagha mali ŋa kdekeden̄ ta ghəŋa gwal ta ksa slna
Lazglafta,
manda ŋa Melkisedek† ya,» ka'a.

⁷ Ma fitika nzakwa Yesu ma ghəŋa hadik ná, ka magə tsi ta du'a ka taw ka ŋdan̄da da Lazglafta ta lavin̄tá mbanaf̄ta ma mtaku†. Ka snanatá Lazglafta ta ghəŋa vəl hananatani ta ghəŋani.

⁸ Kulam nda nzakwani ka Zwan̄a Lazglafta ná, ka sutá tsi ta duni, kəl tsi ka snəŋta kazlay: Snatá gwad̄a ná, skwi nda bla ya kə'a. ⁹ Manda kd̄in̄ta Lazglafta ta dzanaghatá ghəŋa skwi ya kuman̄ tsi nda ma tsatsi, ka nzaku tsi ka mndu ya ta mba

* **5:3** Ngha ta Levitik 9:7. † **5:6** Aya 5-6: Zabura 2:7. Zabura 110:4. ‡ **5:7** Ngha ta Mata 26:36-46, Markus 14:32-42, Lukwa 22:39-46.

inda gwal ta snanatá gwadani, na nzakwa tan nda hafu na kdekeden. ¹⁰ Ka fatá Lazglafta ka mali ta ghəja gwal ta dra skwi na Lazglafta manda na Melkisedek.

Dasuwa ka kuni da zlanťa kuni ta zlghay nda nɗuf

¹¹ Mamu skwi dagala na mnay ta ghəjani, tsaw nda bla tsislay na ghuni, kabga la a da sləmənja ghuni wa. ¹² Nda kda fitik má prək ka nzakwa ghuni ka gwal taghanatá skwi ta sanlaha, kabga nda kda fitika ghuni ta tagha skwi, ama ta sna a kuni wa. Na sləglavapta nda sla vgha ka taghəgelta na ghuni ta va tsa skwiha ma gwada Lazglafta taghu kuni daga tanťan ya. Ta sna a kuni karaku ta za skwa zay ta zə la galata mndu wu, manda zwan ta ghuva tata sa u'a ya kuni. ¹³ Mndu tata zba sa u'a ná, ta ka zwan ta ghuva tsaya ma mndu. Ta sna a tsa mndu ya ta skwi tdukwaš wa. ¹⁴ Na galata mndu na skwa zay tənťənja ta gdata həj ta zay, ka slavaptá həj ka tagha dganatá skwi dīna, nda ya kul dīnaku, na magay tan ta skwi dīna.

6

¹ Mantsa ya tama, zluɲmazla ta hamata zwana tagha skwi ya ta taghə mu ta ghəja Kristi, mbadma ta ghəja tagha skwa gwal nda ndəha. Ma laghu mu vrəglafťa ta ghəja dughwanja skwi ta nzakway ka: Gwada ta ghəja pla dmaku, na zlanťa mnduha ta maga slnaha ya ta kla həj da Zadaku, nda gwada ta zlghaftá Lazglafta nda nɗuf, ² nda gwada ta batemha, nda gwada ta fa dzvu ta ghəja mndu,

§ 5:13 Aya 12-13: Gray nda 1 La Kwarent 3:2.

nda gwada ta sli'agapta ma mtaku, nda gwada ta tsata ghaja guma na dekddek ya. ³ Zlunmazla ta tsahaya, mbadma ta kama ta kama. Wya skwi na magay mu nda kumay Lazglafta.

⁴ Skwi na snanta mu na: Nda bla ma mnduha ya si tsuwadakanaf tsuwadaka Lazglafta, gwal ya ta tapanata skwi ya vla Lazglafta, gwal ya si ta mutsafta Sulkum nda ghuha ma nudufa tan, ⁵ gwal ya si ta danta zdakwa gwada Lazglafta, gwal ya si ta mutsafta mbraku ya ta nzakway ka na zamana ta sagha, ⁶ ta zlambuta ka vrøglamta da nzakwani ghalya na, nda bla ka vrøglakta tan da pløgaltá dmakwa tan. Zlønøglafzløna høn ta Zwanja Lazglafta ta udza zlønay, ka razay* banluwa.

⁷ Lagha imi ka gdata ta nzaku ta vwah, ka magafta skwi tida na katanata gwal ya ta hvay na, nda tfawa tsa hadik ya da Lazglafta nda tsa. ⁸ Ka laghani, teki nda hiwir yeya ka tsa vwah ya dyanafta na, kataf a tsa ta mndu tama wu, dza'a ksi'afksi'a Lazglafta, dza'a drin dra† lu.

⁹ Zwanama da, an mndani der ma mantsa mnata nni na, da sna anni kazlay: Ta nerma tvi ta nzakway ka tva mbaku ya kaghuni ka'a. ¹⁰ Lazglafta na, tdukwa tsatsi, had dza'a zanapta sina ghuni ya maga kuni, na katanata zwanama ghuni gwal zlghay nda nuduf, ya ta gdata kuni ta kata høn ndanana guli ya wa. ¹¹ Ndanana na, ta kumay nni ta navata inda kaghuni nda fata ghøn ta skwi ya faf kuni ta ghøn tida ha ka kdavaktani. ¹² Ma ksu yadi ta kaghuni. Ksawaksa ta sada gwal ta

* 6:6 Aya 4-6 gray nda 10:26. † 6:8 Gray nda Zlrafta 3:17-18.

ḡavata ma zlgḡhay nda ḡuḡuf, gwal ta faftá ghəḡa taḡ ta Lazglafta ka mutsaftá həḡ ta skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməḡ ta mndu.

Kahwathwata tanafta Lazglafta ta imi ta sləməḡ ta Abraham

¹³ Ma fitika tanafta Lazglafta ta imi ta sləməḡ ta Abraham ná, ka waḡanatá tsi nda vərḡa ht-siḡani, kabga haḡ sana mndu ta malaghutá tsatsi ḡa waḡanatani nda tsi wa. ¹⁴ Ka'a nda Abraham mantsa: «Dza'a tfaghaghatfa yu ta wi. Kahwathwata dza'a yanaf ya yu ta zivra† gha tusak,» ka'a. ¹⁵ Mantsa ya, ka ḡavatá Abraham, ka mutsaftá tsi ta tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləməḡ ya. ¹⁶ Ta waḡu mndu ta waḡu ná, nda skwi ta malaghutá ht-siḡa vərḡa tsatsi ta waḡa tsi. Tsa waḡu ya guli dza'a hlanatá inda tsa skwi ta zlərdə lu ta ghəḡani ya. ¹⁷ Nda tsaya ná, kumaḡkuma Lazglafta ta tsalanaptá tsa gwal dza'a tsu'a tsa skwi tanaf tsi ta imi ta sləməḡ ta mndu ya ka-zlay: Haḡ yu dza'a mbəḡanaftá skwi mna yu wu kə'a, kəl tsi ka sganaghata nda waḡu. ¹⁸ Mantsa ya ná, his skwiha ya dza'a kwal lu kul laviḡtá mbəḡanafta. Skwiha ya tanaf tsi ta imi ta sləməḡ ta mndu nda waḡu ya waḡa tsi nda tsi. Haḡ dza'a walaḡtá tsakalatawi§ mida wa. Mantsa ya guli ná, ta vlamavla ta mbraku ta amu gwal ta hwayamta da ghuva Lazglafta, ḡa ḡavata mu nda fatá ghəḡ ta skwi ya tamaf Lazglafta ta imi ta sləməḡ ya. ¹⁹ Tsa skwi faf mu ta ghəḡ tida ya ná, nda nza manda skwa sladanatá kwambalu ma

† 6:14 Zlrafta 22:16-17. § 6:18 Gray nda Mbsak 23:2.

nzakwa mu. Kahwathwata dihatani had skwi ta gigdan̄ta wa. Zlaganapzlaga ta zlala ka 6hadamta* da vla nzakwa Lazglafta. ²⁰ Da hada tinlaghuta Yesu ta lami ka amu, ɲa nzaku ɲa kdekedzen̄ ka mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta manda ɲa Melkisedek ya.

7

Melkisedek Mgham ta ghəɲa ksa sl̄na Lazglafta

¹ Tsa Melkisedek ya ná, si mghama luwa Salem ya. Mali ta ghəɲa gwal ksa sl̄na Lazglafta ta nza-kway ta luwa ya guli. Ka sli'aftá tsi ka laghwi da guya Abraham ta vrakta ta kwarafta sana mghamha nda vulu. Ka tfanaghatá tsi ta wi. ² ɲa tsa Melkisedek ya hlanaf̄ta Abraham ta Zaka inda skwi zagagha tsi ma vla tsa vulu ya. Klatá ghəɲa tsa Melkisedek ya ná, «mgham tdukwa ya.» Guli na: Mghama luwa Salem ya. Tsa mghama luwa Salem ya guli ná, «mghama zdaku» ya. ³ Tsatsi ná, had dani wu, had mani wu, had dzidzani wa. Had v̄əl mnay kazlay: Bađu yeya yata lu, bađu yeya mtuta tsi kə'a guli wa. Manda Zwan̄a Lazglafta nzakwani. Nda nza ɲa kdekedzen̄ ka mnda ksa sl̄na Lazglafta.

⁴ Tsa Melkisedek ya ná, mndu dagala ya, ka klaftá Abraham ta nzakway ka dzidz̄i ya ta zaka ma inda skwi zagagha tsi, ka vlaɲta. ⁵ Skwi ɲa snan̄ta ná, mndəra la Levi ta nzakway ka gwal ta ksa sl̄na Lazglafta ná, zlah̄a Musa ta mnanatá hahəɲ, ɲa dza'a taɲ da daw̄a zaka da inda la Isra'ila. Zwanama taɲ tsa gwal ta daw̄u hən̄ da hən̄ ya. An̄ mndani, zivra Abraham hahəɲ guli.

* **6:19** Gray nda Livitik 16:2.

⁶ Melkisedek ná, tekw a tsatsi mataba mndəra la Levi wu, ama ka klaftá Abraham ta zaka ma skwi zagagha tsi, ka vlaŋta. Ta ghəŋa tsa guli ná, ka tfanaghatá Melkisedek ta wi ta mndu ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən. ⁷ Had sana zlərday wu ná, tsa mndu ka mali ya ta tfanaghatawi ta tsa mndu ka sagən ya. ⁸ Mndəra la Levi ta zlgha zaka ma skwi mutsaf lu ya ná, ta mtay hən ta mtaku. Ama tsəna Melkisedek ta zlghafta zaka da Abraham na ná, mndu ta nzaku nda hafu ŋa kdekeden ya, manda ya nda vinda ma defteri. ⁹ Ŋa tsintá ghənani, tsa Levi ta tsu'a zaka da sanlaha ya ná, klafla tsatsi guli ta zaka ka vlaŋtá Melkisedek nda ma dzidza taŋ Abraham. ¹⁰ Aŋ mndani, ta ya a Abraham ta Levi, ta lagha Melkisedek da guyaku nda Abraham wu, ama mamu tsatsi ma vgha dzidzani.

¹¹ Ŋa mndəra la Levi ta nzakway ka gwal ta ksa slna Lazglafta, vlaŋta Lazglafta ta zlahu ta la Isra'ila*. Ama tsa slna taŋ ya ná, slaghw a ŋa dzanaghatá ghəŋa skwi ya kumaŋ Lazglafta, ta vlaŋtá tsi ta zlahu ta hən wa. Ka má si slaghusla tsi katsi ná, má zbəgla a lu ta sana mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta, manda Melkisedek ya wu, má gi kla'atá mndu mataba mndəra la Levi manda Haruna má dza'a nzakwa tsi. ¹² Ka si mbədapmbəda Lazglafta ta mndərga mali ta ghəŋa gwal ta ksa slnani mantša katsi ná, nda nza tkwe' ka mbədeptá zlahu guli. ¹³ Tsəna mghama mu ta gwadə lu ta na gwada na ta ghənani na ná, Yesu

* **7:11** Vla skwi ŋa Lazglafta, la Isra'ila, mnana nda mna lu ta la Isra'ila ta zlahu ta ghəŋa vla skwi ŋa Lazglafta, ka mbədatani ma sana vli.

ya. Mataba mndəra sana mndu ta kul walan̄ta ksa sl̄na Lazglafta ta gwir tsatsi. ¹⁴ Nda sna lu guli ta tsatsi kazlay: Sabi ma mndəra la Yuda† kə'a. Nziya ya nza tsi ná, gwadaŋ a Musa ta gwada ta ghəŋa tsa mndəra taŋ ya ma fitika gwadaŋni ta gwada ta ghəŋa gwal ta dra skwi ŋa Lazglafta wa.

Sana mali ta gara vgha nda Melkisedek

¹⁵ Skwi ta kdəgliŋtá tsaliŋta ná, zlagapzlaga sana mnda ksa sl̄na Lazglafta. Manda va Melkisedek tsatsi guli. ¹⁶ Nza a tsa mndu ya ka mndu ta ksa sl̄na Lazglafta manda ya ta mnata zlahu ta fata mndu wa. Tsatsi ná, nzanza tsatsi nda mbrakwa hafu ya kul kdavakta. ¹⁷ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Nda nza ka ŋa kdekeden̄ ka mnda ksa sl̄na Lazglafta,

manda Melkisedek‡ ya» ka'a.

¹⁸ Mantsa ya ná, nda hərda zlahu ŋa ghalya, kabga nda hta mbrakwani, had hayhayani wa. ¹⁹ Zlaha Musa ná, laviŋ a ta nanaftá mndu ka mndu tdukwa ta wa ira Lazglafta wa. Ama ndanana ná, mutsafmutsa mu ta fata ghəŋ ta malaghuta. Tsaya dza'a bhadamaghata da Lazglafta.

²⁰ Ta ghəŋa tsa guli ná, ma fitika dza'a Lazglafta fata Yesu ka mali ta ghəŋa gwal ksa sl̄nani ná, ka wadatá tsi ta wadu. Ama ma fitika pghatani ta la Levi, wada a ta wadu wa. ²¹ Yesu ná, nda wadu fata Lazglafta ka mnda ksa sl̄nani, ma fitika mnatani kazlay: I'i Lazglafta na:

«Wadawada yu,

† 7:14 Ngha ta Mata 1:1-2, Lukwa 3:33. ‡ 7:17 Zabura 110:4.

had yu dza'a vrəglafta tida wu:

“Nda nza ka ka mnda ksa slna ɲa kdekeden§ ” »
kə'a.

²² Ma tsa waɖu waɖa Lazglafta ya ná, grafgra amu ma Yesu kazlay: Mamu mu nda slərɓatá zughu ya ta malaghuta kə'a.

²³ Guli ná, tsa sanlaha ma gwal ksa slna Lazglafta ya ná, nda tska hahəŋ, kabga ta mtay hahəŋ ta mtaku had həŋ ta gɗavata wa. ²⁴ Yesu ná, ɲa kdekeden ɲzatá ɲzakwa tsatsi. Slna tsa ɲzakwani ka mnda dra skwi ɲa Lazglafta ya guli, had dza'a tsavapta wa. ²⁵ Tsaya guli kəl tsi ka slaghuta ka mnda mbanafta ɲa kdekeden ta inda gwal dza'a ɓhaku da Lazglafta nda ma tsatsi. Yesu ná, ɲa kdekeden ɲzatá ɲzakwani ka maga du'a da Lazglafta ta ghəŋa tan.

²⁶ Tsaya tama ná, nda nza Yesu ka mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta ya pahan mu. Tsatsi ná, nda ghuɓa ɲzatá ɲzakwani, had rutsak tida wa. Had dmaku tida guli wa. Nza a tsatsi manda gwal dmaku wa. Klagha kla lu ta luwa. ²⁷ Nza a tsatsi manda hamata sanlaha ma la mali ta ghəŋa gwal ksa slna Lazglafta wa. Zba a tsatsi ta pla ghəŋ inda fitik ɲa ghəŋani, nda ya ɲa hamata mnduha guli wa. Turtuktuk plata tsatsi ta ghəŋ ma vlatani ta ghəŋani. ²⁸ La mali ta ghəŋa slna Lazglafta ya ta zbapta zlahu Musa ná, gwal nda hta ɲzakwa tan ya. Ma fitika waɖata Lazglafta ta tsa waɖu waɖa tsi ya, mbəɖapta tsa gwada ya ta zlahu Musa. Ka fatá tsi ta zwanjani ɲa kdekeden ka mali ta ghəŋa

§ 7:21 Zabura 110:4.

gwal ksa slna Lazglafta, ɲa dzanaghatá ghəɲa skwi kumaɲ tsi.

8

Yesu mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta

¹ Wya mala dughwanɲa skwi ta mnə ɲni: Mamu mu nda mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta. Tsatsi ná, ta luwa ta nzakwa tsatsi nda ga zeghwa dughurukwa Lazglafta*. ² Ta ksa slna tsatsi ma vərda həga tumpul ya magaf Mgham Lazglafta ta luwa ma vla nzakwa Lazglafta, ya magaf dzva mndu a wa.

³ Inda mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta ná, fafa lu ɲa vla skwi ta vlata lu, nda skwa pla ghəɲ tani. Nda ra ka mutsafta ɲa amu ma mali ta ghəɲa gwal ksa slna Lazglafta guli ta skwi ɲa vlayni. ⁴ Ka má si ta haɖik na Kristi katsi ná, ma haɖ fitik dza'a nzata tsi ka mnda dra skwi ɲa Lazglafta wu, kabga nda ghada kluta gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ta vli manda ya mnaf zlahu. ⁵ Tsa slna ta magə tsa gwal ta maga slna Lazglafta ya ná, fwata skwi ta magaku ta luwa ya, sulkuma skwi ta magaku ta luwa ya guli. Ma fitika dza'a Musa ba həga tumpul ná, wya ka Lazglafta nda tsi: «Dasuwa káka, manda va tsa nzakwani maragha yu ta ghwá† ya ná, manda va tsaya káka da bafta,» ka'a. ⁶ Kahwathwata ná, slna dagala vlan lu ta Yesu. Tsatsi ta nzamta ma takataka slərɓatá zughu dīna ta malaghuta, thaflu ta tatá imi ta sləmən dīna ta malaghuta ya guli.

* **8:1** Ngha ta Zabura 110:1. † **8:5** Ngha ta Sabi 25:40.

⁷ Ka si ma haď rutsak ta tsa taŋtaŋa dzratawi ya wu katsi, ma zbəgla a lu ta mahisani wa. ⁸ Manda tsaya ná, mamu rutsak kəl Lazglafta ka mnay ŋa taŋ. Ka'a mantsa:

«Dza'a saghasa fitik,
dza'a dzrəglafdzra yu ta wi ka lfidani mataba da
nda la Isra'ila,
nda ya nda la Yuda,

⁹ nzata a manda tsa dzratawi dzraf yu
nda dzidziha taŋ ma tsa fitika hlagapta da ta həŋ
nda dzva da ma haďika Masar ya wa.
Hahəŋ ka ghəŋa taŋ ta ɓadzintá tsa si dzratawa da
nda həŋ ya, ka zlintá i'i ta həŋ guli,

¹⁰ Mantsa tama, wya tsa dzratawi dza'a dzrafta yu
nda la Isra'ila tahula tsa fitik ya.

Dza'a taghanaftagha yu ta zlahuha da ta həŋ, ŋa
hanamta da ta həŋ ma ndana taŋ,
thanamha yu ta həŋ ma ɲudufa taŋ. Dza'a nzanza
yu ka Lazglafta taŋ, ŋa nzakwa hahəŋ ka
mnduha da guli.

¹¹ Haď mndu dər turtuk dza'a taghəglanaftá
mndəra taŋ, dər zwanamani kazlay: Snaŋsna
ta Lazglafta kə'a wa.

Inda taŋ dza'a nda sna həŋ ta i'i, nda zwani tani,
nda glata mndu tani.

¹² Dza'a planapla yu ta krughuva taŋ,
havglakta a yu dekdek ta dmakuha taŋ wu,» ka'a.

¹³ Ma tsa mna gwada ta dzratawi ka lfid ya, niŋna
Lazglafta ka halatani ta tsa taŋtaŋani ya. Tsa ŋa
ghalya ta halaku ya, ta ghwan a ka hluta wa.

9

Tsəlbu ɲa Lazglafta ta haɖik, nda ya ta luwa

¹ Ma tsa tanɲaɲa dzratawi ya, mamu tvi ya ta raku ɲa magay ka lu dza'a tsəlbu ɲa Lazglafta. Mamu həga guli ya banaf lu ta Lazglafta ta haɖik,
² nda tumpul bafta lu ta tsa həga ya. Tanɲaɲa huɖa tsa həga ya ná, vli nda ghuɖa ta hga lu. Mida famta lu ta pitirla, nda tabəl, nda buradi ɲa Lazglafta. ³ Tahula mahisa zlala, mamu sana huɖi ta hgu lu ka vli nda ghuɖa katakata. ⁴ Mida famta lu ta skwi ya tsaf lu ka dasu ta kəl lu ka dra urdi, nda blukuma dzratawi maganava lu ta dasu. Ma tsa blukum ya guli mamu siga ka dasu ndəgham lu ta mana mida, nda dafa Haruna si ta dzuslafta dzuslu ya, nda klamha his nda vinda ta gwada dzratawi tida. ⁵ Ka tsatsaftá lu ta Kerubuha his ta mara glakwa Lazglafta ta nzəganaghatá tsa blukum ya ka pghəganaghatá zləmbak ta vli ya ta vlə lu ta us ɲa Lazglafta ɲa pla dmaku. Ama haɖ lu dza'a pasla gwaɖa* ta tsaya ndana wa.

⁶ Mantsa ya gwagwatá nzakwa tsa həga ɲa gɖata gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta ta lami da maga slna tan ma tanɲaɲa huɖani ya. ⁷ Ama ma tsa mahisa huɖi ya, mali ta ghəɲa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta turtukwani ta lami dida, turtuk ma vaku, ɲa kladanamtani nda usa rini, ɲa vlanɲá

* **9:5** Ayaha ta gara vgha nda aya 2-5: Aya 2: Sabi 26:1-30, 25:31-40, 25:23-30. Aya 3: Sabi 26:31-33. Aya 4: sabi 30:1-6, 25:10-16, 16:33, Mbsak 17:16-26, Sabi 25:16, Vrafta ta zlahu 10:3-5. Aya 5: Sabi 25:17-22.

Lazglafta ɲa plinistá krughuvani†, nda ya ɲa plinistá ɲa hamata mnduha guli. ⁸ Mantsa ya kumaɲta Sulkum nda ghuḅa ta mnamaɲta kazlay: Had tvi ɲa lami da tsa hudi nda ghuḅa katakata ya, ka ta gdavagda tsa tanaɲa hudi ya wa. ⁹ Tsaya skwa gray nda skwi ta magaku gitana. Ta maray kazlay: Vla skwi ta vlə lu, nda pla ghəɲ ta plə lu ɲa Lazglafta ná, slaghu a ɲa dzanaghatá ghəɲa ghuḅatá dmakwa gwal ta tsəlbə ɲani wu kə'a. ¹⁰ Gwada ta skwa zay, nda skwa say, nda tva ghuḅaku kavghakavgha kwenkwen ta taghamafta tsahaya. Tsa skwiha fafa lu laviɲ mnduha ta magay ya ná, nda nza tsahaya ɲa kzla mbədanaftha Lazglafta ta inda skwi.

¹¹ Ndanana ná, saghasa Kristi ta nzakway ka mali ta ghəɲa gwal dra skwi ɲa Lazglafta famatá vərda skwiha ya ta tsu'u mu. Ka lami tsi nda ma həga tumpul dagala ta dɪnuta katakata, ya kul baftá mnda səla. Ta ghəɲa na hadik na a bafta Lazglafta guli wa. ¹² Ma tsa lami lamə Yesu turtuktuk da tsa hudi nda ghuḅa katakata ya ná, lamə a nda klatá usa duguzumha nda zwaɲa lghəɲ wa. Vərda ɲani ma us vla tsi, ka mbamafta ɲa dekdek ma dmakuha mu. ¹³ Ghalya, ta pslapsla lu ta duguzumha, nda lghəɲha ka wutsika usani ta gwal ta gatá krughuvi manda ya ta mnə zlahu ya. Ta ksafksa lu ta vlək guli ka drata nda dra‡, ɲa faɖaftá hutidifani ka dzay ta mnduha guli. Tsaya dza'a kəl tsa krughuva tan ya ka saha ta hən manda ya ta mnə zlahu. ¹⁴ Ka si mantsa ya tsi, malaghumala usa Kristi pyu ka tsahaya. Ga a Kristi ta dmaku wu,

† **9:7** Aya 6: Mbsak 18:2-6. Aya 7: Ngha ta Livitik 16:2-34. ‡ **9:13** Ngha ta Levitik 16:14-16, Mbsak 19:9, 17-19.

ama ka klaftá tsi ta ghənjani ka vlanťá Lazglafta nda mbrakwa Sulkum nda ghuḅa. Na kḏekedzen tsa Sulkum ya. Tsa usa Kristi ya ta ghuḅintá ṇudufa mu, ṇa zlanťa mu ta maga ghwaḏaka skwiha ya ta kla mndu da mtaku, ka magay mu ta slna Lazglafta ya ta vla hafu.

¹⁵ Tsaya kəl Kristi ka sladamta matakataka i Lazglafta nda mnduha, ṇa dzrəglaftawi ka lfid nda həṇ, ṇa zlghay gwal hagaf Lazglafta ta tsa ṇərma skwi tanaf tsi ta imi ta sləmən ta həṇ ṇa vlanťá həṇ, ṇa nzakwani ka ṇa tan ṇa ḏəkḏək ya. Əṇka'a ka mtakwa Kristi ta varagaptá mnduha ma ghwaḏaka skwiha ya ta magə həṇ ma dzratawi ya ṇa ghalya.

¹⁶ Ka fafa mndu ta sləkadani ná, ba graftá mtatá tsa mndu ta fatá sləkadani ya kada dga tsa skwani fa tsi ka sləkadani ya. ¹⁷ Ka ta ndiri mndu ta fatá sləkad ná, haḏ lu ta ksantá tsa skwani fa tsi ka sləkadani ya wa, ba tahula mtutani kasi'i.

¹⁸ Mantsa ya guli, ḏər tsa tantəṇa dzratawi ya ná, nda us magafta lu. ¹⁹ Tahula mnanafta Musa

ta inda zlahu ta mnduha demdem, manda ya mnaf zlahu, ṇa klaftani ta usa zwana lghəṇ nda ṇa duguzumha ka gaḅanafta nda imi. Bəlahə ta sluhwa fwa izwap nda swida tuwaka dva hbun lu ta wa udzu, ka tsughumamta ma tsa us ya, ka wutsikay ta tsa deftera zlahu ya, nda ya ta inda mnduha. ²⁰ «Nana na usa dzratawa Lazglafta nda kaghuni ka ṇanata kuni ta tsa dzratawi§ ya,» ka'a ta mnay ta wutsik tsi ta həṇ. ²¹ Wutsikafha guli

ta tsa həga tumpul ya, nda inda huzlaha mida ta

§ 9:20 Sabi 24:8. Na ayaha 19-20, ngha ta 24:3-8.

kəl lu ka ksa slna ka tsəlbu ta kəma Lazglafta ya.
²² Manda ya mna zlahu ná, wər nda us ta ghuḅinta
 lu ta inda skwi. Ka pghu* a us ná, haḍ platá dmaku
 wa.

Platá ghəṇ pla Kristi ta ghuḅa dmaku

²³ Nda ra ka ghuḅinta mantša ya ta tsəna skwiha
 ta ghəṇa haḍik na, kabga fwata vərda tsa skwiha
 ta luwa ya hən. Tsaha ta nzakway ka vərḍakani
 ta luwa ya guli ná, nda ra ṇa tan nda pla ghəṇ
 ya ta malaptá tsa tantanani ya. ²⁴ Lamə a Kristi
 da tsa vli nda ghuḅa katakata ma həga tumpul
 magaf mnda səla ya wa. Fwata tsa vərḍani ta nza-
 kway ta luwa ya tsaya. Tsatsi ná, ta luwa laghwa
 tsatsi. Ndanana, ta nzaku ta kəma Lazglafta ta
 gwada ma vla mu. ²⁵ Inda vaku tsa mali ta ghəṇa
 gwal ta dra skwi ṇa Lazglafta ta dza'a da tsa vli
 nda ghuḅa katakata ma həga tumpul ya nda tatá
 usa rini. Ama Kristi ná, lamə a tsatsi ṇa gdata
 ta vlatá ghəṇani wa. ²⁶ Ka má mantša tsi ná,
 má mbəḍava a fitika ghuyayni ta ḍanwa daga ka
 yawu zlagapta ghəṇa haḍik wa. Turtuktuk səla
 zlagapta tsatsi ma na kḍavakta fitik na. Ka vlanṭá
 tsi ta ghəṇani ta Lazglafta ṇa hərdintá dmakwa
 mu dekdek. ²⁷ Inda mnda səla ná, thanaftha lu ta
 mtutani turtuktuk səla, tahula tsa ṇa tsanaghata
 Lazglafta ta guma. ²⁸ Manda tsaya Kristi guli,
 turtuktuk səla mtuta tsi, ṇa vlanṭá ghəṇani ta
 Lazglafta, ṇa hərdintá dmakwa ndəghata mn-
 duha†, ṇa vrəglagatani kamahis. Tsa vrəglagata

* **9:22** Aya 21: Ngha ta Livitik 8:15. Aya 22: Ngha ta Livitik 17:11.

† **9:28** Gray nda Isaya 53:12.

dza'a vrəglagata tsi ya, ɲa hərdgəltá dmaku a wa, ama ɲa mbanaftá gwal ta fata vgha ka kzlay.

10

¹ Zlaha Musa ná, vərđaka nzidida tsa skwi ta sagha ya a wu, fuwatani ya. Laviɲ a dekdek ta payaftá gwal ta gavanavatá Lazglafta ɲa nzakwa taɲ manda ya ta kumay tsi wa. Waka tsa pla ghəɲ ta gdata lu ta magay inda fitik, vaku nda vaku ya dza'a ghuɓiɲta həɲ ta wa ira Lazglafta na? ² Ka si má ta ghuɓay tsi katsi, magata taɲ turtuktuk ya ná, má ndanəgla a həɲ ta dmakuha taɲ wu, má zlanzla lu ta pləgəltá ghəɲ. ³ Tsaw mantsa ya a wa. Katək ná, tsa pla ghəɲ ta plə həɲ ya, ta havanaktá həɲ ta dmakuha taɲ vaku nda vaku, haɗ ta ghuɓiɲtá həɲ, ⁴ kabga haɗ usa lghəɲha, nda duguzumha ta hərdiɲtá dmaku wa.

⁵ Tsaya kəl Kristi ka mnay ɲa Lazglafta ma fitika dza'ani saha ta ghəɲa haɗik, ka'a mantsa:

«Va a ka ta plaghatá ghəɲ nda rini wu, va a ka ta vlaghatá sana skwi ɲa plaghata ghəɲ guli wa.

Ama ka vlihatá ka ta slu'uvgha ɲa vlaghata.

⁶ Zdəgagha a skwi nda səla ta drə lu nda dra ta gwir, nda skwi ya ta vlaghata lu nda vla ɲa pla ghəɲ ta ghəɲa dmaku wa.

⁷ Ka yu mantsa: “Wana yu Lazglafta, sasa yu ta ghəɲa haɗik da maga skwi ya ta kumə ka, manda ya nda vinda ta ghəɲa da ma deftera zlahu*,”» ka'a.

* **10:7** Aya 5-7: Zabura 40:7-9, manda ya ta mnə Grek ɲa ghalya.

⁸ Ka Kristi mnuta karaku na: «Nda pla ghəŋ nda skwi nda səla tani, nda skwiha ta klafta lu ka vlaghata nda vla tani, nda skwiha nda səla ta drə lu nda dra ta gwir tani, nda skwi nda səla ta klafta lu ɲa pla ghəŋ ta ghəŋa dmaku tani, va a ka ta həŋ wu, zdəgagha a həŋ guli wu,» ka'a. Ta wya maga manda va ya mna zlahu lu ta tsa pla ghəŋ ya kay guli. ⁹ Ka'a guli mantsa: «Wana yu, saghasa yu ɲa maga skwi ya ta kumə ka,» ka'a. Ka hlanatá tsi ta tsa tanɲa pla ghəŋ ta plə lu ya, ka mbəɗapta nda mahisani. ¹⁰ Magamaga Yesu Kristi ta skwi ta kumə Lazglafta. Ka vlanɲá tsi ta ghəŋani ɲa pla ghəŋ turtuktuk səla. Mantsa ya kəl mu ka nzakway nda ghuḅa ta wa ira Lazglafta.

¹¹ Inda gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta turtuk turtuk, ta sladu ta sladu ta nzata həŋ ka maga slna tan inda fitik, ta gdata ta vla va tsa skwi turtuk ɲa hərdɪŋta dmaku ya, ama laviŋ a ta hərdɪŋta wa. ¹² Ama Yesu Kristi ná, turtuktuk vlata tsatsi ta ghəŋani ɲa pla ghəŋ ɲa hərdɪŋta dekdek ta dmakwa mnduha. Tahula tsa, ka nzatá tsi nda ga zeghwa Lazglafta. ¹³ Ndanana, hada nzata tsi ka kzla pghanata Lazglafta ta ghumahani ka skwa ta diŋlay səlani. ¹⁴ Ma tsa vlatani ta ghəŋani turtuktuk ya, ka nanaftá tsi ka gwal tdukwa ɲa dekdek ta wa ira Lazglafta, ta gwal ta ghuḅɪŋta tsi ta dmakwa tan. ¹⁵ Ta tsalamaptsala Sulkum nda ghuḅa guli kazlay: Prək tsa pla ghəŋ turtuktuk ya kə'a. Ka'a karaku na:

¹⁶ «Wya tsa dzratawi dza'a yu dzrafta nda həŋ ma tsa fitik ya, ka Mgham Lazglafta.

Dza'a famfa yu ta zlahuha ḁa da ɲudufa tan,

dza'a thanamtha yu ta həŋ ma ghunislaka taŋ,»
ka'a.

¹⁷ Ka'a guli mantsa: «Haď yu dza'a havglakta đekdek ta dmakuha taŋ, nda krughuvha taŋ wu,»
ka'a. ¹⁸ Ka plinispla Lazglafta ta dmakwa mnduha
ná, pahəglá a mnduha ta skwi ŋa vlanťá Lazglafta
ŋa həďiŋťá dmakuha wa.

Gavanamava gava ta Lazglafta

¹⁹ Mantsa tama zwanama đá, nda pla vgha mu
ta lami da tsa vli nda ghuđa katakata ya nda ma
usa Yesu. ²⁰ Tanaptá Yesu ta zlala, ka tamaptá
lfida tvi ŋa lami nda tida ŋa mutsa hafu. Tsa zlala
kuhwanap lu ya ná, vərđá ka vgha Yesu dza lu
yeya. ²¹ Tsaya tama ná, mamu mu nda mali ta
ghəŋa gwal dra skwi ŋa Lazglafta ta hemanata, ta
nzanaghatá həga Lazglafta. ²² Ma tsa nzakwani
mantsa ya tama, gavanamava gava ta Lazglafta
nda ŋuďuf turtuk, nda fata ghəŋ dar, nda ghuďata
ŋuďuf kul haď dmaku mida, nda mbazatambaza
nda imi tsələŋa. ²³ Sladafmaslada ta fatá ghəŋa
mu ka gďata mu ta va mnay kazlay: Tsa mndu ta
tamaftá imi ta sləməŋ ya ná, ŋərma mndu ya kə'a.
²⁴ Nghapma ngha ka sani nda sani, ŋa vlamatá
mbrakwa đvuvustá vgha nda maga skwi đina.
²⁵ Ma tsanap mu ta tska vgha mu manda ya ta
snuta sanlaha ta tsanapta ya. Katək ná, vlvusma
mbraku sani nda sani. Sganaghamasga, kabga
nda sna mu kazlay: Ndusa fitika vragata Mgham
Yesu kə'a.

²⁶ Tahula snaŋta mu ta vərđá tvi, ka gďata mu
ta gəgəltá dmaku ka palama katsi, grafmagra ka-
zlay: Ta haď sana skwi dza'a vlata lu ŋa pla ghəŋ

27 Ta ghəŋa kzlai
 ma zləŋ dza'a kzlə lu ta guma Lazglafta. Tsa
 guma ya ná, nda bla katakata, ka vu ghandand
 nzakwani dza'a dra ghumahani. 28 Dər wati ma
 mndu ta kwalaghuta snatá zlahi Musa, ka mamu
 masləmtsəkha his ka hkən a tsi ta grafta katsi, ta
 dzadza lu ta tsa mndu ya, had tawa hidahida tida
 wa. 29 Ka si mantsa ya nzakwani nda zlahi Musa
 ya ní, kighkigh dza'a nzakwa tsi nda mndu ta z-
 ridintá Zwanja Lazglafta, ka razanaftá Sulkum ya
 ta vlamatá zdakatahudí ya tama? had hayhayani
 wu, ka'a nda us ya kəl Lazglafta ka dzraftawi nda
 tsi, ka ghuđintá nda tsi ya. 30 Nda sna amu ta tsa
 mndu ta mnay kazlay: I'i dza'a vranamtá mndu ta
 skwi ya maga tsi, i'i dza'a planamta kə'a ya. Ka'a
 guli na: «Dza'a tsanaghatsa Mgham Lazglafta ta
 guma ta mnduhani,» ka'a. 31 Skwa zləŋay gwađa
 ta dədamta mndu da dzva Lazglafta ya ta vla hafu.

32 Havakwahava ta nzakwa ghuni ghalya ma
 tanťanja snanťa ghuni ta gwađa Lazglafta. Ma tsa
 fitik ya ná, susa kuni ta duni, ka su'uwafťa kuni
 ta indani. 33 Ta kəma inda mnduha rarazata
 lu, ka ganaptá iri ta sanlaha mataba ghuni ta-
 zlay. Ma sana fitik guli, ta gway kuni ta vgha
 nda sanlaha ta ghuya mndərga tsa đanwa ya.
 34 Ksuksa ka hidahida ta kaghuni, na gwal ya
 hlaf lu ka pghamta ma gamak ta gwađa ta Yesu.
 Hlugudughunusha lu ta huzla ghuni, ta rfu nda
 rfa kuni, ndanan a kuni wu, kabga nda sna kuni
 mamu skwi da kaghuni ta malaghutá inda skwi
 kə'a. Tsa skwi ya guli ná, ŋa kdekedzen nzakwani.
 35 Mantsa tama, ŋavawa ŋa ka dza'a kuni ta kəma

ta kəma nda fata ghəŋa ghuni ta Lazglafta. Ka
 ŋavaŋa kuni, dza'a mutsay kuni ta nisəla ghuni
 dagala. ³⁶ Skwi ya ta raghunata ná, nzata ghuni
 nda su'ay, ka maga skwi ya ta zdəganatá Lazglafta,
 ŋa vlaghunatani ta skwi ya taghunaf tsi ta imi ta
 sləmən. ³⁷ Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na:

«Ta bəts nzda guli ná,
 dza'a saghasa tsa mndu dza'a sagha ya, gərdəta a
 wa.

³⁸ Mndu ya tdukwa ta wa ira da ná,
 dza'a nzakway nda hafu nda ma zlghay nda
 ŋudufani.

Ama ka vraghuvra tsi nda hul zdəgləghata a tsa
 mndu ya wa,» ka'a.

³⁹ Amu ná, nza a amu tekwa mataba gwal ta vru
 nda hul ŋa zadintá ghəŋa tan ya wa. Ama nda nza
 amu tekwa mataba gwal ta zlghafta ta dza'a mutsa
 mbaku ya.

11

Zlghay nda ŋuduf

¹ Zlghay nda ŋuduf ná, graftá skwi ya faf lu
 ta ghən tida ya. Fatá vgha kazlay: Mamu tsa
 skwi ya kahwathwata kə'a ya, dər ta ngha a iri.

² Ta ghəŋa zlghay nda ŋudufa tan, kəl Lazglafta ka
 ghubanaghatá mnduha ghalya.

³ Nda ma zlghay nda ŋuduf snan̄ta mu kazlay:
 Nda gwadani magafta Lazglafta ta inda skwiha
 kə'a. Inda skwi ya ta nghan̄ta lu nda iri ná, sabə
 ma skwi ya kul nghan̄tá* iri hən.

* **11:3** Ngha ta Zlrafta 1, Zabura 33:6, 9.

⁴ Nda ma zlg hay nda ɲuɖufani klafta Abel ta skwa pla ghəŋ ta malaghutá dínaku ka ɲa Kayinu, ka vɛlɛntá Lazglafta. Tsa zlg hay nda ɲuɖufani ya kəl Lazglafta ka klafta ka mndu tɖukwa, kabga tsu'aftsu'a ta tsa skwi vɛlɛŋ tsi ya. Nda mta† Abel má mndani, ama kabga zlg hay nda ɲuɖufani ná, tata gwada tsatsi.

⁵ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf kəl Lazglafta ka klaghatá Inuk ta luwa, ɗaŋ a ta mtaku wa. Ngha a lu guli wu, kabga klaghakla Lazglafta da tsatsi. Ka lu vindafta ma deftera Lazglafta na: Zɗəganazɗa Inuk ta Lazglafta‡ ma kɗaku tsi ka klaghata ta luwa. ⁶ Ka haɗ zlg hay nda ɲuɖuf wu ná, haɗ fitik zɗəgana mndu ta Lazglafta wa. Mndu ta gavadaghata da Lazglafta ná, dīna ka graftani kazlay: Mamu Lazglafta, ta magay ta skwi dīna guli ɲa gwal ta zbay kə'a.

⁷ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf snata Nuhu ta gwada ya mnana Lazglafta ta ghəŋa skwi dza'a magaku ta kul nghanɗá iri karaku. Ka tsaftá tsi ta kwambalu dagala manda ya mnana Lazglafta. Ka lamə tsi dida nda gwal ga taŋ tani, ka mbaftá həŋ. Ma tsa magatani mantsa ya tsanaghata tsi ta guma ta ghəŋa haɗik. Ka klaftá Lazglafta ka mndu tɖukwa§ kabga zlg hay nda ɲuɖufani.

⁸ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf snata Abraham ta hgu hgaf Lazglafta, ka sli'aftá tsi ka laghwi ta haɗik ya dza'a vɛlɛnta Lazglafta ɲa ɲani. Ta sli'aftá tsi, sna a ta vli ta dza'a tsi wa. ⁹ Nda ma zlg hay nda ɲuɖuf, ka lagha tsi nzata ka matbay ma tsa haɗik

† 11:4 Zlrafta 4:3-10. ‡ 11:5 Zlrafta 5:24. § 11:7 Zlrafta 6:13-22.

dza'a lu vlan̄ta, tanaf Lazglafta* ta imi ta sləmən̄ ya. Ka nzaku tsi ta nzaku ma həga tumpul, mant̄sa ya i Izak nda Yakubu guli ta nzakway ka gwal nda gwa hən̄ ma tsa tatá imi ta sləmən̄ ya. ¹⁰ Ka nzatá Abraham ka kzla tsa luwa dihana Lazglafta ta tughwani† ya. Lazglafta ka ghən̄ani ta garafta, tsatsi mnda bafta guli.

¹¹ Nda ma zlghay nda n̄uduf mutsafta Abraham‡ ta zwan̄ ma halatani katakata. Markwa tan̄ Sara guli tsutsa ka dzəghən̄. Ka fatá tsi ta ghən̄ani kazlay: Dza'a magay Lazglafta ta skwi manda ya mna tsi kə'a. ¹² Mant̄sa ya, ma mndu turtuk ya nda hala, ta ghwan̄ a ka mtaku wu, yata lu ta zivra mndu nda ndəgha manda tekwaŋta ta luwa, nda ya manda wutak ma ghwa§.

¹³ Ma zlghay nda n̄uduf rwuta hən̄ demdem, ta kul mutsaftá hən̄ ta magatá tsa skwi tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən̄ ta hən̄ ya. Ama graf-gra hən̄ kazlay: Dza'a magaku tsa skwi ya kə'a, harharhar ghən̄a tan̄ ta ghən̄ani. Ka graftá hən̄ kahwathwata kazlay: Matbay n̄ni ta wawutá wawaku* ta na ghən̄a hadik na kə'a. ¹⁴ Tsa gwal ta mnay mant̄sa ya ná, maran̄mara hən̄ ban̄luwa kazlay: Ta kzla vla tan̄ hən̄ kə'a. ¹⁵ Ndanəgla a hən̄ dekdek ta tsa vli sabə hən̄ ya wa. Ka má ta ndanay hən̄ katsi, má si vraghuvra hən̄. ¹⁶ Kahwathwata ná, vli ta malaghutá tsaya n̄a tan̄ ta pahan̄ta, vli ya ta nzakway ta luwa. Tsaya kəl tsi ka zdəganatá

* **11:9** Aya 8-9: Ngha ta Zlrafta 12:1-5, 23:4, 35:12, 27. † **11:10**

Ngha ta 11:16, 12:22. ‡ **11:11** Ngha ta Zlrafta 18:11-14, 21:2.

§ **11:12** Ngha ta Zlrafta 22:17. * **11:13** Ngha ta Zlrafta 23:4, 1 Krunik 29:15, Zabura 39:13.

Lazglafta, na hgay ta hgə həŋ ka Lazglafta taŋ. Ka payanaftá tsi ta luwa taŋ ta həŋ.

¹⁷ Nda ma zlgəhay nda ɲuduf kumafta Abraham ta vlatá zwaŋani Izak ɲa pla ghəŋ ma dzəghaŋta ya dzəghaŋ Lazglafta. Ka kumaftá tsi ta vlatá tsa kɔakwakɔakwa zwaŋani turtuktuk ya, dər má si tanafta Lazglafta ta imi ta sləmən ta ghəŋa tsa zwaŋ ya. ¹⁸ Ka Lazglafta si mnanata na: «Nda ma Izak ya taghaf yu ta imi ta sləmen† ya dza'a yagapta zivra gha,» ka'a. ¹⁹ Ka fata Abraham ta ndanani kazlay: Lavinlava Lazglafta ta vra-ganaptá mndu ma mtaku nda hafu kə'a. Tsaya tama ná, ka nzaku Izak manda mndu vraganap lu ma mtaku kahwathwata.

²⁰ Nda ma zlgəhay nda ɲuduf tfanaghata Izak ta wi ta i Yakubu nda Isuwa, ta ghəŋa nzaku ya ká həŋ dza'a nzakway ta kəma.

²¹ Nda ma zlgəhay nda ɲuduf tfanaghata Yakubu ta wi ta zwana Yusufu ma ndusakwani ka mtaku. Ta tfə tsi ta tsa wi ya ɲa taŋ, ka dzuɔuntá tsi ta vgha ta wa dafani ka tsəlɔu ta kəma Lazglafta‡.

²² Nda ma zlgəhay nda ɲuduf mnanata Yusufu ta zwana la Isra'ila ma ndusakwani ka mtaku kazlay: Dza'a sli'apsli'a həŋ ma hadika Masar kə'a. Ka mnanatá tsi ta həŋ guli ta skwi ka həŋ dza'a magay nda ghudzifani§.

²³ Nda ma zlgəhay nda ɲuduf dīfanata dadahani ta Musa ka tili hkən manda yata. Dinadina tsa

† **11:18** Ngha ta Zlrafta 22:1-14, Aya 18: Ngha ta Zlrafta 21:12.

‡ **11:21** Aya 20: Ngha ta Zlrafta 27:27-29, 39-40, aya 21: Ngha ta Zlrafta 48:1-20, 47:31. § **11:22** Ngha ta Zlrafta 50:24-25, Sabi 13:19.

zwan ya ta wa ira tan. Zlɛɛɛf a hɛɛ ta ɓlanapta tan ta zlaha mghama Masar wa.

²⁴ Nda ma zlghay nda ɲuɖuf kwalaghuta «Musa ma glatani ta hɛɛ ka zwanɛ makwa Fir'awna.*

²⁵ Ta dran ghuyay ɗa ta ɗanwa kawadaga nda mnduha Lazglafta, ka rfay ɗa ta rfu ma gay ɗa ta dmaku ɲa fitik kwitikw. ²⁶ Mal ghuyɗipta mnduha ta ɗanwa manda ya dza'a ghuyanapta lu ta Kristi ya, ka inda skwa gadghɛl ta haɗika Masar,» ka'a, kabga nda fa ɲuɖufani ta skwi ya dza'a vlanɗa Lazglafta ta kɛma.

²⁷ Nda ma zlghay nda ɲuɖuf sli'afɗa Musa ka zlanatɛ haɗika Masar, kul zlɛɛɛɗta gatɛ sida mgham. Ka dihavatɛ tsi manda skwi nda ngha ta Lazglafta ya kul lavinɗa lu ta nghanɗa nda iri ya.

²⁸ Nda ma zlghay nda ɲuɖuf tahanatɛ tsi ta skala Pak. Tahafwa taha ta us ta watgha, ka'a nda la Isra'ila, kada kwala duhwala Lazglafta ya dza'a ghunakta lu da rwa zumala la Masar da rwinɗa ɲa ghuni guli, ka'a.

²⁹ Nda ma zlghay nda ɲuɖuf tsughwadapta zwana la Isra'ila ta drɛfa dwa manda skwi ta ghwalata vli. Ama ka tsughwadadapta anɲi manda ɲa tan ya ka la Masar na, ka nu'amtɛ† hɛɛ mida.

³⁰ Nda ma zlghay nda ɲuɖuf zlinɗa la Isra'ila ta muhula luwa Yeriku manda magata tan ta fitik ndɛfɛɲ ta wawanafta.

* **11:24** Aya 23: Ngha ta Sabi 2:2, 1:22. Aya 24: Ngha ta Sabi 2:10-12. † **11:29** Aya 27: Ngha ta Sabi 2:15, aya 28: Ngha ta Sabi 12:21-30. Aya 29: Ngha ta Sabi 14:21-31.

³¹ Nda ma zlg̃hay nda ɲɔɖuf tsu'af̃ta† Rahab, sana marakw ta hla iri ta mnduha la Isra'ila ta labə da vitsa luwa taɲ. Ma lagha la Isra'ila da rwanatá gwal pgha ghəɲ nda Lazglafta, ka zlanatá həɲ ta tsatsi nda hafu.

³² Nu dza'a mnəgəлта yu ka malaghutá tsa tama? Nda hta fitik ka mnəgəлта ɗa ta gwada ta ghəɲa i: Zideyɲ, nda Barak, nda Samsɲ, nda Yafte, nda Dawuda, nda Samuyel, nda la anabiha\$. ³³ Hahəɲ ná, nda ma zlg̃hay nda ɲɔɖuf zazakta həɲ ta hadikha nda vulu. Ka magatá həɲ ta skwi tɗukwa, ka mutsaftá həɲ ta skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləməɲ ta həɲ. Ka hahanaftá həɲ ta wi ta rveriha.

³⁴ Ka ɲiɲtá həɲ ta zlg̃hakwa vu ləmtək. Ma sli'a mnduha pslata həɲ nda kafay, ka ndaptá həɲ mida. Had mbraku ma həɲ wu, ama ka nuta həɲ ka gwal nda mbra. Ma fitika vulu, ka nuta həɲ ka bigwala, ka ɲawaftá həɲ ta sludza hadikha kavghakavgha.

³⁵ Ka nghəglan̄tá mi'aha ta mnduha taɲ si ta rwuta ta vragapta* nda hafu.

Ama sanlaha ya ná, kwihɲ nda kwikwiha lu ta həɲ ka tatadaptá həɲ, ka kwalaghutá həɲ ta zlanatá həɲ ɲa mutsa sli'agapta ma mtaku nda hafu ya ta malaghuta. ³⁶ Ɓa sanlaha ya guli ná, gagə nda gaga lu ta həɲ, ka sləvaptá həɲ. Tsatsaf nda tsatsa lu nda zida ta sanlaha ka pghamta ma gamak. ³⁷ Nda pala zlazlərtsata lu ta sanlaha

† **11:31** Aya 30: Ngha ta Yusuwa 6:12-21, aya 31: Ngha ta Yusuwa 6:22-25, 2:1-21. § **11:32** Ngha ta Guma 6-7, 4-5, 11-12, 1 Samuyel 16:1-1 Mghamha 2:11, 1 Samuyel 1:1—25:1. * **11:35** Aya 33: Ngha ta Daniyel 6, aya 34: Ngha ta Daniyel 3:1-30, aya 35: Ngha ta 1 Mghamha 17:17-24, 2 Mghamha 4:18-37.

ka pslatá hən, datsanap nda datsa lu ta sanlaha, tsasla nda kafay lu ta sanlaha, ka pslatá hən. Hwayapta ka ra vli ɲa sanlaha, ka nutá hən ka pdu ka kla huta ta tuwak nda ɲa gu ta vgha. Ka ghuyanaptá lu ta danwa, ka ganaptá lu ta iri† ta hən. ³⁸ Hwahwayaku ka ra vli kurandazl ma mtak, nda ya ma ghurum ma hadik ɲa sanlaha. Ra a ghəɲa hadik ka ɲa tsa mnduha ya wa.

³⁹ Inda tan zdəganazda hən ta Lazglafta, kabga zlghay nda ɲudufa tan. Tsaw ta mutsaf a hən ta tsa skwi ya tanaf Lazglafta ta imi ta sləmən ta hən ya wa. ⁴⁰ Payafpaya Lazglafta ta skwi ta malaptá dīnuta ɲa mu. Ma ndanani ná, va a ta dzanaghatá ghəɲa slnani nda hahən nda ghəɲa tan kul had amu hada wa.

12

Mbra vgha ma ghuya danwa

¹ Tsaya tama, mantsa ya ndəghata tsa masləmtsəkha ta wamafta ya. Pghinmapgha ta inda skwi ta ndəgamata ta gərda amu, nda dmakuha ta kasa amu, ka hwaya mu dina ta vərdaka hwaya ya mnama Lazglafta ɲa hwayay. ² Ka fafta mu ta iri ta Yesu ya ta tahamatá zlghay nda ɲuduf, tsatsi guli dza'a bhadamaghata da vla dzatá ghənani. Tsatsi ta tsu'aftá mtutani ta udza zlənay. Ksa a ka hula nda mndərga tsa mtaku ya wu, kabga nda fa ghənani ta rfu ya payana

† 11:37 Aya 36: Ngha ta 1 Mghamha 22:26-27, 2 Krunik 18:25-26, Irmija 20:2 37:15, 38:6, aya 37: Ngha ta 2 Krunik 24:21.

Lazglafta. Ndana tama, nda ga zeghwa Lazglafta* ta nzakwa tsi.

³ Ndanawandana ta ghəŋa ya ka Yesu su'aftá mndərga husan̄ta ya husan̄ tsi ta ghwadaka mnduha, kada kwala kuni ta rwa malandugu. ⁴ Ma vulu ya ta vulu kuni nda dmaku ná, ta vula a kuni karaku ta ya dza'a kladaghunaghata ta wa hdak wa. ⁵ Zanapza kuni ta gwada Lazglafta ta vla mbraku ŋa zwanani ra?

«Zwan̄a da! Ka ta zlahay Mgham Lazglafta ta kagha katsi, fafa ta ghəŋ, ma kla ka ta ghəŋ tida ka dvaghaghadv̄a tsi.

⁶ Mndu ta zlahu tsi ta dvu Mgham Lazglafta.

Mndu ya klaf tsi ka zwanani† ta dzə tsi guli.»

⁷ Su'uwasu'a ta ghuya dan̄waha ya ta kəl Lazglafta ka zlah̄a kaghuni nda tsi. Tsa ghuya dan̄wa ya ta maran̄ta kazlay: Klaf ka zwanani Lazglafta ta kaghuni kə'a. Mamu zwan̄ kul had̄ dani ta zlahay ra? ⁸ Ka si zlah̄a a tsi ta kaghuni ka zwanani ya wu katsi ná, vərda zwanani a kuni wu, masagwa kuni nda tsa. ⁹ Skwi guli ná, mamu mu nda dadaha mu ma na ghəŋa had̄ik na ta zlah̄a amu, ta snay mu ta gwada da hən̄. Dani ma Sulkumha yeya tama dza'a kwal mu sna gwada da tsi ŋa mutsa hafu rki na?

¹⁰ Ta zlahay dadaha mu ta amu ŋa fitik kwitikw, manda ya ta gradapta hən̄ kazlay: Ma dza'a dina mant̄sa kə'a. Ama Lazglafta ná, ŋa kata amu ta zlah̄a tsi ta amu, ŋa mutsay mu ta mayaka mu ma tsa nzakwani nda ghuḅa ya. ¹¹ Ma tsa fitik ta zlahu lu ta amu ya ná, nda nza ka skwi kul zdəgamata, rfa a mu ta rfu ta ghəŋani wa. Ama tahula tsa,

* 12:2 Ngha ta Zabura 110:1. † 12:6 Ngha ta Mahdihdi 3:11-12.

ŋa yiganaptani ta zdaku, nda nzaku tdukwa ta tsa gwal zlahaf lu ya.

Dvu nda zlahu

¹² Ka si mantsa tsi, dayapwadaya ta dzvuha ghuni ta hɛrfuta ya. Sifanafwa sifa ta karama ghuni ta laɓuta ya guli. ¹³ Mbadawambada ta mbada ta tvi ya nda slada†, kada kwala sɛla ya nda wɛrda ta kɔɪnta, katɛk nɛ, ka mbafta tsi.

¹⁴ Zbawazba ta nzata nda zdaku nda inda mndu. Ka nzata kuni nda ghuɓa ta wa ira Lazglafta. Ka had tsi mantsa wu nɛ, had ya dɛr turtuk ma kaghuni dza'a nghantɛ kuma Lazglafta wa.

¹⁵ Dasuwa ka kuni yaha mndu dɛr turtuk da mbɛdanatɛ hul ta zdakatahuda Lazglafta. Yaha ya dɛr ka turtuk da nzakway manda slrɛŋ dahɔaha da dyamta ka ɓadza ndɛghata mnduha§. ¹⁶ Dasuwa ka kuni, yaha gwal ta hliri nzakway mataba ghuni. Yaha mndu dɛr turtuk mataba ghuni da vzintɛ skwi ta nzakway ka ŋa Lazglafta, manda Isuwa ta skwaptɛ ma malmalani nda skwa zay kwenkwen ya. ¹⁷ Tahula tsa, manda ya snɛŋ kuni, ka lagha tsi da zlgha tfawani da dani, ka kwalaghutɛ dani. Traptra ta ksanaktɛ ghɛŋa dani, kulam nda psayni ta tsa tfawi ya nda ima taw* ta iri.

¹⁸ Gavadagha ta vata ghwɛ Sinay laviŋ lu ta ksantɛ nda dzvu ya a kuni wa. Dɛr tavata vu ta zlghaku gigiga, dɛr tavata grusl tɔik, dɛr tavata mghama falak, ¹⁹ dɛr tavata ghudzaga duli, dɛr tavata kuzlahatɛ lwi ya kɛl gwal ta snay ka mnay

† **12:13** Aya 12-13: Ngha ta Isaya 35:3 nda Mahdihdi 4:26.

§ **12:15** Ngha ta Vrafta ta Zlahu 29:17. * **12:17** Aya 16-17: Ngha ta Zlrafta 25:29-34, 27:30-40.

kazlay: Ma gwadgəlgana† ka kə'a ya a kuni wa. ²⁰ Ndəbəndəbə hən ta dzvu, kabga laviŋ a hən ta ɲaftá tsa skwi mnana lu ta hən kazlay: Inda mndu dza'a ksaŋtá tsa ghwá ya, dər má nimtak tsi, dza'a zlərtsazlərtsa lu nda pala kə'a ya. ²¹ Ka ganaftá tsa skwi nghan hən ya ta zləŋ ta hən, ka mnə Musa kazlay: Ta ghudzaku vgha da da zləŋ‡ katakata kə'a.

²² Ama kaghuni, gavadagha ta vata ghwá Siyuna, nda ya tavata luwa Lazglafta ya ta vla hafu tsaya ta nzakway ka Ursalima ta luwa, nda tskata vgha duhwalha Lazglafta ka rfu kul laviŋtá lu ta mbədaftá hən ya kuni. ²³ Gavadagha tavata guyatá vgha mnduha Lazglafta ta nzakway ka zumaliha vindam lu ta hga taŋ ma defteri ta luwa kuni. Gavadagha tavata mnda tsa guma ta ghəŋa inda mnduha demdem ta nzakway ka Lazglafta kuni, nda ya tavata sulkuma mnduha tdukwa, gwal ta kdanakta ya kuni. ²⁴ Gavadagha tavata Yesu ta nzamta mataba mnduha nda Lazglafta ɲa dzraftawi ka lfid ya kuni. Gavadagha tavata usa Yesu ya kəl tsi ka wutsikatá mnduha nda tsi ya kuni. Malaghumala gwada ta gwadə tsa us ya, ka ɲa Abelš ta mnata.

²⁵ Dasuwa ka kuni! Yaha kuni da kwalaghutá sɲaŋtá lwa Lazglafta ya ta gwada nda kaghuni! Ghalya, tsa gwal ta kwalaghutá sɲatá gwada tsa mndu ta mnay ɲa taŋ ta ghəŋa hadik* ya ná, ndap a hən ma guma wa. Amu yeya dza'a ndapta ka

† **12:19** Aya 18-19: Ngha ta Sabi 19:16-22. ‡ **12:21** Aya 20: Ngha ta Sabi 19:12-13, aya 21: Gray nda Vrafta ta Zlahu 9:19. § **12:24** Ngha ta Zlrafta 4:10. * **12:25** Gray nda Sabi 20:22.

mbədanambəda mu ta hul ta Lazglafta ta gwada
nda amu daga ta luwa rki tama? ²⁶ Ma tsa fitik ya,
ka ghudzanaftá lwa Lazglafta ta hadik. Ndanana,
ka tamaftá tsi ta imi ta sləmən kazlay: Ta turtuk-
tuk ta dza'a ghudzanafta yu guli ɲa kwanahani.
Hadik nda ghəɲani a dza'a yu ghudzanafta wu,
nda luwa† tani kə'a. ²⁷ Tsa gwada ya mnə tsi
kazlay: Ta turtuktuk kə'a ya ná, ta maray ɲa mu
kazlay: Inda skwi ya zlaganap lu nda tsa ná, dza'a
ghudzanafghudza lu ɲa hlutani, kada gdavata tsa
kul had ta ghudzavata ya.

²⁸ Ya mantsa tsi ya, rfamarfa ta Lazglafta ta
vlamatá ga mgham ya kul had ta ghudzavata.
Maranmamara ta tsa rfay mu ya nda ma maganatá
slna ya ta zdəganata nda haninjtá ghəɲ, nda ya nda
zləɲay. ²⁹ Lazglafta mu ná, vu ta zadənatá‡ skwi ya.

13

Vərda gwal nda guya ghəɲa tan

¹ Gdavawagda nda dvuvustá sani nda sani
manda la zwanama. ² Yaha kuni zanaptá tsu'afta
dina ta matbay. Ma tsa magay mantsa ya kəl san-
laha ka tsu'aftá duhwalha Lazglafta kul snəjtá*
həɲ. ³ Havapwahava ka gwal ma gamak, manda
skwi kawadaga kuni nda həɲ. Havapwa hava ka
gwal ta gə lu ta iri ɲa tan, kabga mnda səla kaghuni
guli manda va hahəɲ.

⁴ Inda kaghuni demdem, vlanjwavla ta sgit ta
kluvtá vgha, yaha marakw dər zə'al da hliri, kabga

† 12:26 Ngha ta Hagay 2:6. ‡ 12:29 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 4:24.

* 13:2 Ngha ta Zlrafta 18:1-8, 19:1-3.

dza'a tsay Lazglafta ta guma ta ghəŋa gwal ta maga sli'in'sli'in, nda gwal ta hliri tani.

⁵ Yaha tsemi da tɔaghatá kaghuni. Rfawarfa ta rfu ta ghəŋa kuraghuta ya da kaghuni, kabga ka Lazglafta na: «Had yu dza'a zlaghata wu, had yu dza'a walaŋtá† vzighista wu,» ka'a. ⁶ Tsaya ta kəl dər wati ma amu ka mnay nda fata ghəŋ kazlay: ta katay Mgham Lazglafta ta i'i, had sana skwi ta zləŋə yu wu,

nu dza'a magihata mndu‡ na kə'a ya.

⁷ Havakwa maliha ghuni, gwal ta mnaghunatá gwada Lazglafta. Havakwahava ká hən nzakwagapta, nda ya ká hən mtaku§. Ka kla kuni ta sada zlgħay nda ɲudufa taŋ. ⁸ Va tsa Yesu Kristi ya ta nzakway dahawu, tsa tsatsi ya ta nzakway gita, tsatsi dza'a nzakway ɲa kɔɔkedzen guli. ⁹ Dasuwa ka kuni, yaha sana ghwadaka tagha skwiha kavghakavgha da sagha da ghəŋa ghuni. Zɔakatahuda Lazglafta na skwi ta mbranaftá ɲudufa mndu. Tagha skwi kavghakavgha ta ghəŋa za skwa zay a wa. Gwal ta ksa tva mndərga tsa tagha skwi ya ná, had ta kata* hən wa.

¹⁰ Tsa gwal ta dra skwi ɲa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, had wa taŋ ka za skwi ta ɲa mu ma gwir† wa. ¹¹ Tsa mali ta ghəŋa gwal dra skwi ɲa Lazglafta mataba la Yahuda ya ná, usa rini ɲani ta kladamta da tsa vli nda ghuɔa katakata ya, ɲa pla dmaku. Ama slu'a tsa rini ya, ta drinta

† 13:5 Ngha ta Vrafta ta Zlahu 31:6, 8, Yusuwa 1:5. ‡ 13:6 Ngha ta Zabura 118:6. § 13:7 Gray nda 10:32-33. * 13:9 Ngha ta Ruma 14:2-23, 1 La Kwareŋt 8:8, La Kwalus 2:16-22, 1 Timute 4:3.

† 13:10 Gray nda 9:11-14, 13:11-12.

tahula luwa[†] lu. ¹² Tsaya kəl Yesu ka mtuta guli tahula luwa[§], ɲa ghuɕintá dmakwa mnduha nda ma ɲani ma us. ¹³ Sli'afmasli'a amu tama ka dza'a mu da guyay tahula luwa, ka su'a amu guli ta mndərga tsa giri ganap lu ya, ¹⁴ kabga ta na ghəɲa hadik na a luwa amu ɲa kdekedzen wa. Ama luwa dza'a nzakway* ɲa kdekedzen ɲa amu ta pahay. ¹⁵ Gdamagda ta zləzlva Lazglafta ka nzakwa tsi manda skwa pla ghəɲ nda ma Yesu Kristi. Zləzlrama hgani nda gwada ma wa mu. ¹⁶ Yaha kuni zlanatá maga zdaku, nda katanjá mndu, kabga mndərga tsa skwiha ta vlata həɲ ya ta zdəganatá Lazglafta.

¹⁷ Snawasna ta gwada da maliha ghuni, ka sna kuni ta skwi ta mnaghunata həɲ. Hahəɲ ta ng-hapta ka hafa ghuni, kabga dza'a zlghay həɲ ta wani da Lazglafta. Snawasna ta gwada da həɲ, ya dza'a kəl həɲ ka maga slna tan nda rfu, nda ɲada ghəɲ a wa. Ka nda ɲada ghəɲ tsi ná, kataghunaftá a tsa wa.

¹⁸ Magawa du'a ta ghəɲa aɲni. Grafgra ɲni ka-zlay: Had sana bədzaku ya maga ɲni wu kə'a ma ndana ɲni. Ta kumay ɲni ta gdata ɲni ta maga skwi dinadina inda fitik. ¹⁹ Kdəkwakdək, ta ndəba dzvu yu da kaghuni, magawa du'a ta ghəɲa da, ka mutsidifta Lazglafta ta vradafta da misimmisim da kaghuni.

Maga du'a

²⁰ Lazglafta ya ta vla zdaku ta vraganaptá Mgham mu Yesu mataba gwal nda rwa, ka nzakw

[†] **13:11** Zlahu 16:27. [§] **13:12** Ngha ta Yuhwana 19:17, 20.

* **13:14** Gray nda 11:10, 16.

tsi ka mndu dagala ta ngha tuwakha. Nda ma usani vla tsi ɲa pla ghəɲ, mutsafta lu ta dzraftawi ɲa kdekeden. ²¹ Ka vlaghunavla Lazglafta ta mbrakwa maga inda skwi dīna, ɲa magay ghuni ta skwi ya ta kumə tsi. Ka maga tsi ma amu ta skwi ya ta zdəganata nda ma Yesu Kristi ta nzakway ɲani glaku ɲa kdekeden ya. Amin!

Kdīŋta nda ga zgu

²² Zwanama dā, vindaghunaf vinda yu ta na delewer na ɲa vlaghunatā mbraku. Ki'a nda ki'a yeya vindaghunafta yu. Kdəkwakdək ka ɲanata kuni ta tsəna gwadaha na ma ɲudufa ghuni. ²³ Ta snaghunamsna yu kazlay: Zligiŋzla lu ta zwanama mu Timute† ma gamak kə'a. Ka ɬhagagha ɬha tsi misimmisim, dza'a labla yu da kaghuni kawadaga nda tsi.

²⁴ Ka ganaghata kuni ta zgu ta maliha ghuni demdem, nda inda mnduha Lazglafta tani. Ta ga zgu zwanama ma luwa Italiya ɲa ghuni.

²⁵ Ka nza zdakatahuda Lazglafta kawadaga nda kaghuni demdem.

† 13:23 Ngha ta Slna gwal ghunay 16:1.

Deftera Lfida Dziratawi **New Testament in Hdi**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Hdi

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Hdi

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.

- You do not sell this work for a profit.

- You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
f257b780-c0dd-5cce-9b20-430484439898